

PHÁT HUY SỨC MẠNH TỔNG HỢP CỦA TOÀN XÃ HỘI, NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHÒNG CHỐNG TỘI PHẠM, PHÒNG CHỐNG MA TÚY TRONG TÌNH HÌNH MỚI

LÊ THẾ TIÊM*

TRONG những năm gần đây, tình hình tội phạm và tệ nạn ma túy trên thế giới và khu vực vẫn tiếp tục diễn biến phức tạp. Các loại tội phạm khủng bố quốc tế, tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm ma túy quốc tế gắn liền với thảm họa ma túy tổng hợp đã và đang thực sự là mối đe dọa đối với an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội và sự ổn định chính trị của các quốc gia, là một trong những nguyên nhân chủ yếu làm gia tăng tệ nạn xã hội và lây nhiễm HIV/AIDS. Tính đến cuối năm 2004, mặc dù số người nghiện đã giảm 20 triệu so với năm 2002, nhưng thế giới vẫn còn tới 200 triệu người nghiện các chất ma túy và hằng năm còn xảy ra hơn 500 triệu vụ tội phạm các loại.

Ở nước ta đã xuất hiện nhiều loại tội phạm mới như tội phạm có tổ chức, tội phạm có tính quốc tế, tội phạm buôn bán người, tội phạm dạng công nghệ cao. Nhất là tội phạm do nguyên nhân xã hội chiếm tỷ lệ cao. Bên cạnh đó tình hình tệ nạn ma túy cũng không kém phần gay gắt. Tính đến cuối năm 2004, cả nước có hơn 17 vạn người nghiện ma túy có hồ sơ kiểm soát, trong đó những địa phương

có số người nghiện ma túy cao là thành phố Hồ Chí Minh: 3,7 vạn, Hà Nội: 1,4 vạn, Sơn La: 7.000 người. Tệ buôn bán ma túy từ nước ngoài vào nước ta qua đường bộ, đường biển, đường hàng không, đường bưu điện... vẫn diễn ra. Nạn tái trồng cây có chất ma túy vẫn còn ở một số địa phương miền núi, biên giới, vùng sâu, vùng xa.

Phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy là một cuộc đấu tranh gian khổ và quyết liệt. Đảng và Nhà nước ta đã chỉ đạo sát sao, kiên quyết, nhằm ngăn chặn các hiểm họa này. Ngày 30-11-1996, Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã ban hành Chỉ thị 06/CT-TW Về tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng chống và kiểm soát ma túy. Ngày 31-7-1998 Chính phủ ban hành Nghị quyết số 09/1998/NQ-CP Về tăng cường công tác phòng, chống tội phạm trong tình hình mới và Quyết định số 138/1998/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình

* TS, Ủy viên Trung ương Đảng, Thượng tướng, Thứ trưởng Bộ Công an

quốc gia phòng chống tội phạm, ban hành Chương trình hành động phòng chống ma túy giai đoạn 2001-2005. Kỳ họp thứ 8, Quốc hội khóa X, đã thông qua *Luật phòng chống ma túy*. Mới đây Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 130/2004/QĐ-TTg, ngày 14-7-2004, phê duyệt *Chương trình hành động phòng chống tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em từ năm 2004 – 2010*; Chỉ thị số 37/2004/CT-TTg, ngày 8-11-2004, *Về việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết 09/1998/NQ-CP và Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm của Chính phủ đến năm 2010*. Đây là các cơ sở pháp lý quan trọng nhằm huy động sức mạnh tổng hợp của các ngành, các cấp và các tổ chức xã hội, các tầng lớp nhân dân tham gia phòng chống các loại tội phạm, phòng chống ma túy, trong đó lực lượng công an nhân dân có vai trò tham mưu, nòng cốt hết sức quan trọng.

Có thể nhận thấy rằng, trong những năm qua, cuộc đấu tranh phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy đã được thực hiện tương đối đồng bộ, có trọng tâm, trọng điểm, đã trở thành cuộc đấu tranh của toàn dân. Đã tạo được sự chuyển biến về nhận thức của lãnh đạo các cấp, các ngành và đông đảo cán bộ, đảng viên, quần chúng nhân dân trong công tác đấu tranh phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy. Đã từng bước xã hội hóa công tác phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy, đông viên được đông đảo quần chúng nhân dân tham gia thực hiện. Cảm hóa, giáo dục, cải tạo được nhiều đối tượng phạm tội, tệ nạn ma túy trở thành người làm ăn lương thiện, có ích cho xã hội, giúp họ tái hòa nhập với cộng đồng, bảo đảm được an ninh, trật tự tại địa bàn cơ sở. Xuất hiện nhiều mô hình, điển hình tiên tiến xuất sắc như: phường Lam Sơn, (thị xã Bỉm Sơn, Thanh Hóa); phường Thượng Lý (thành phố Hải Phòng), quận Sơn Trà (thành phố Đà Nẵng), phường Lê-Lợi, phường

Bến Thủy (thành phố Vinh, Nghệ An)... và một số mô hình tiên tiến như: mô hình 1+2 của Hội Cựu chiến binh phường Ba Đình (thành phố Thanh Hóa), các mô hình "3 giảm: giảm tội phạm, giảm ma túy, giảm mại dâm" của thành phố Hồ Chí Minh, "thành phố 5 không: không có tội phạm giết người cướp của, không có ma túy tại cộng đồng, không có người thất học, không có người lang thang xin ăn, không có hộ đói" của Đà Nẵng, phong trào "3 bỏ: bỏ trồng cây thuốc phiện, bỏ hút thuốc phiện, bỏ buôn bán ma túy" của Yên Bái v.v.. Tính đến cuối năm 2004, cả nước có hơn 5.400 xã, phường, thị trấn không có tệ nạn ma túy (đạt 54%), phần đầu đến năm 2005 đạt mục tiêu cả nước có 60% số xã, phường, thị trấn và 70% cơ quan, đơn vị không có người nghiện ma túy.

Dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng và Nhà nước, lực lượng công an nhân dân được sự phối hợp chặt chẽ của các ngành, các cấp, sự ủng hộ và tham gia tích cực của các tầng lớp nhân dân đã tổ chức đấu tranh trấn áp mạnh mẽ, liên tục bọn tội phạm các loại; đã góp phần kiềm chế, làm giảm tốc độ gia tăng phạm pháp hình sự, điều tra, khám phá nhiều vụ án lớn về hình sự, kinh tế, ma túy, bóc gỡ được nhiều đường dây, tổ chức tội phạm nguy hiểm. Trong 5 năm qua đã điều tra, khám phá 266.297 vụ phạm tội các loại, triệt phá 16.485 băng nhóm tội phạm hình sự gồm 44.852 đối tượng phạm tội. Số tội phạm giảm: Năm 1999 giảm 3,41% so với năm 1998, năm 2001 giảm 2,22% so với năm 2000, năm 2003 giảm 8,15% so với năm 2002 và giảm 23,7% so với năm 1998. Bốn thành phố lớn là Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hải Phòng phạm pháp hình sự giảm 10,02%.

Chúng ta đã triển khai nhiều chương trình phòng chống tội phạm ma túy. Năm 2004, các lực lượng đã phát hiện, điều tra, khám phá 12.068 vụ, 18.260 đối tượng phạm tội về

ma túy, thu 239,4 kg hê-rô-in, 58,6 kg thuốc phiện..., nhiều đường dây ma túy lớn bị bóc gỡ, góp phần ngăn chặn ma túy từ nước ngoài vào nội địa. Đã kiểm chế được tốc độ gia tăng người nghiện ma túy; triển khai đồng loạt nhiều biện pháp cai nghiện, phục hồi sau cai. Năm 2004, đã cai nghiện mới cho hơn 25.000 lượt người nghiện, dạy nghề cho gần 20.000 đối tượng. Xuất hiện nhiều mô hình cai nghiện, phục hồi bước đầu cho kết quả tốt như: mô hình cai nghiện tại tỉnh Tuyên Quang, thành phố Hà Nội; nhất là ở thành phố Hồ Chí Minh đã tổ chức cai nghiện, dạy nghề cho hơn 30.000 đối tượng theo Nghị quyết 16 của Quốc hội. Công tác cai nghiện tại cộng đồng, tại gia đình cũng phát huy hiệu quả tích cực. Nhiều người sau cai nghiện đã tái hòa nhập cộng đồng, trở thành những thành viên có ích cho xã hội.

Chúng ta đã thực hiện có hiệu quả Chương trình xóa bỏ và phát triển thay thế cây có chất ma túy tại các vùng cao. Đến nay, diện tích trồng cây thuốc phiện đã giảm 98%. Tuy nhiên, tình trạng tái trồng cây có chất ma túy vẫn còn diễn ra lẻ tẻ ở một số nơi do chưa được chính quyền địa phương quan tâm đúng mức.

Nhà nước ta đã xây dựng và hoàn thiện các văn bản quy phạm pháp luật, ký kết nhiều hiệp định hợp tác phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy với các nước trên thế giới và các tổ chức quốc tế, trong đó đáng chú ý là ba Công ước: *Công ước kiểm soát ma túy*, *Công ước chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia*, *Công ước chống tham nhũng của Liên hợp quốc*. Việt Nam đã hợp tác chặt chẽ với các cơ quan phòng chống ma túy và tội phạm của Liên hợp quốc, INTERPOL, các nước ASEAN, các nước tiểu vùng sông Mê Công... để trao đổi thông tin, nâng cao năng lực cán bộ, trang thiết bị kỹ thuật phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy, kiểm soát ma túy qua biên giới.

Trong cuộc chiến đấu vô cùng gian khổ, quyết liệt, nguy hiểm với bọn tội phạm, trong 5 năm qua có 16 cán bộ, chiến sĩ công an, 18 đồng chí công an xã và bảo vệ dân phố đã anh dũng hy sinh, hơn 50 đồng chí tham gia tấn công tội phạm đã bị thương.

Sự chỉ đạo kiên quyết của Đảng, Quốc hội, Chính phủ và tinh thần quyết tâm của toàn xã hội, nhất là lực lượng công an trong phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy, giữ gìn an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội của đất nước đã đem lại những kết quả quan trọng trong thời gian qua.

Tuy nhiên, chúng ta đang đứng trước những thách thức lớn. Đó là xuất hiện nhiều tội phạm mới như tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm sử dụng công nghệ cao, tội phạm tham nhũng, tội phạm buôn bán phụ nữ và trẻ em qua biên giới v.v.. Tệ nạn ma túy vẫn còn diễn biến hết sức phức tạp với nguy cơ ma túy tổng hợp. Ma túy vẫn thâm lậu qua biên giới vào trong nước; công tác cai nghiện đạt hiệu quả chưa vững chắc, tỷ lệ tái nghiện còn cao; tình trạng nghiện ma túy trong công nhân, viên chức, lao động, trong giáo viên, học sinh vẫn còn tái diễn.

Để thực hiện có hiệu quả cuộc đấu tranh phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy trong tình hình mới, chúng ta cần tiếp tục phát huy sức mạnh của toàn xã hội, thực hiện đồng bộ một số giải pháp chủ yếu sau:

Một là, tổ chức thực hiện tốt công tác tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức về phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy. Tập trung tuyên truyền về phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy tới mọi cấp, mọi ngành, toàn thể các tầng lớp nhân dân, trong đó phát huy vai trò nòng cốt của các cơ quan, đơn vị, các đoàn thể xã hội, cán bộ công an, người nghỉ hưu, tổ trưởng dân phố,

trường thôn, già làng, trưởng bản... Để ngăn ngừa tội phạm và ma túy xâm nhập vào học đường và trong giới trẻ, cần đưa các kiến thức pháp luật, trong đó có Luật Phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy vào giảng dạy trong nhà trường thành môn học bắt buộc. Năm 2005, cần triển khai thật tốt cuộc thi "Toàn dân phòng chống ma túy" từ cơ sở xã, phường, thị trấn, cơ quan, đơn vị bằng hình thức văn nghệ quần chúng.

Tiếp tục hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật, hoàn thành các nghị định, thông tư hướng dẫn thực hiện Luật Phòng chống ma túy, Bộ Luật tố tụng hình sự và Pháp lệnh tổ chức điều tra hình sự mới.

Hai là, tiếp tục triển khai 4 đề án của Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm; xây dựng và trình Chính phủ phê duyệt 4 đề án mới do Thủ tướng Chính phủ giao trong Chỉ thị 37/CT; tiếp tục triển khai 8 đề án của Chương trình hành động phòng chống ma túy giai đoạn 2001 - 2005; tập trung phát động toàn dân phát hiện và tố giác tội phạm, giáo dục, cải tạo người phạm tội tại cộng đồng dân cư, giáo dục pháp luật phòng chống tội phạm cho nhân dân; đấu tranh chống các tội phạm hình sự nguy hiểm, tội phạm có tổ chức, tội phạm có tính quốc tế, tội phạm xâm hại trẻ em và tội phạm trong lứa tuổi vị thành niên, tội phạm buôn bán phụ nữ và trẻ em qua biên giới, tội phạm sử dụng công nghệ cao.

Trong công tác phòng chống ma túy, cần đẩy mạnh việc thực hiện chương trình xóa bỏ và thay cây có chứa chất ma túy với nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội ở các tỉnh miền núi, phấn đấu đến cuối năm 2005 về cơ bản giải quyết xong vấn đề cây thuốc phiện; ngăn chặn ma túy từ nước ngoài xâm nhập vào nước ta và triệt phá các tụ điểm ma túy, các đường dây buôn bán ma túy trong nước. Tổng kết và nhân rộng mô hình cai nghiện của các địa phương như thành phố Hồ Chí Minh, Tuyên Quang,

gắn với cai nghiện tại gia đình, tại cộng đồng, quản lý sau cai; ngăn chặn ma túy xâm nhập vào nhà trường, cơ quan, xí nghiệp; xây dựng các xã, phường, thị trấn, cơ quan, đơn vị không có ma túy.

Tổ chức tổng kết việc thực hiện Chương trình hành động phòng chống ma túy giai đoạn 2001 - 2005 và triển khai Kế hoạch tổng thể phòng chống ma túy đến 2010 sau khi được Chính phủ phê duyệt.

Ba là, tiếp tục tăng cường hợp tác quốc tế với các nước láng giềng, Liên hợp quốc, INTERPOL nhằm ngăn chặn việc xâm nhập của tội phạm quốc tế từ bên ngoài vào Việt Nam, chặn đứng tệ buôn bán phụ nữ và trẻ em Việt Nam ra nước ngoài, ngăn chặn ma túy từ bên ngoài vào nước ta; góp phần nâng cao trình độ cán bộ, tăng cường trang bị, phương tiện phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy cho các lực lượng chức năng trong nước.

Bốn là, lồng ghép việc thực hiện Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm, Chương trình hành động phòng chống ma túy giai đoạn 2001 - 2005, Chương trình hành động phòng chống tội phạm buôn bán phụ nữ và trẻ em qua biên giới với các chương trình kinh tế - xã hội khác; xây dựng nhiều phòng tuyến ngăn chặn tội phạm và hiểm họa ma túy từ cơ sở.

Phòng chống tội phạm, phòng chống ma túy là một cuộc đấu tranh vừa nóng bỏng, cấp bách, vừa bền bỉ, lâu dài. Sự lãnh đạo, chỉ đạo chặt chẽ của Đảng, sự quản lý thống nhất của Nhà nước bằng các chương trình quốc gia, chương trình hành động có tính khoa học cùng với sự tham gia hưởng ứng của các tầng lớp xã hội, toàn thể nhân dân chính là những nhân tố quyết định bảo đảm sự thắng lợi của công tác này vì mục tiêu tạo sự ổn định bền vững của Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa và hiện đại hóa đất nước. □